

nov. 83

TIL DSene.

Fu arbeider med å bygge opp en landsfraksjon i Norsk Lærerlag (NL). Vi trenger en oversikt over alle partimedlemmer med tillitsverv. Denne oversikten kan sendes med den representanten som kommer på møtet 18.-19. februar 1984.

Vi ber DS om å sørge for at den mest sentrale partikaderen innafor NL i deres distrikt blir sendt til konferansen og at vedkommende får sakspairene så raskt som mulig. Husk at førskolelærere er organisert i NL.

Vi legger opp til at det blir reisefordeling. FU kan desverre ikke på det nåværende tidspunktet ta på seg å dekke reiseutgifter, men dersom dette byr på problemer for distriktet vil det være mulig å søke om refusjon. Søknaden må begrunnes.

Vi ber om at det vedlagte påmeldingsskjemaet blir returnert med først rutine.

Dersom dere av en eller annen grunn ikke kan sende noen, ber vi om at en rapport om staa i NL blir sendt med rutina.

Med kameratslig hilsen

Faglig Utvalg

Til Faglig Utvalg

Om lærermøtet 18.-19.februar 1984

Fra _____ Distrikt

Fra distriktet kommer _____

Hun/han har følgende tillitsverv i NL _____

Melding om overnattingsbehov:

Jeg trenger/trenger ikke overnatting

Pga. tog/fly-avgang må jeg forlate Oslo søndag kl.: _____

Til partiansvarlig for arbeidet i Norsk Lærerlag i distriktet/byen.

Det har som kjent, nylig vært landsmøte i Norsk Lærerlag. En foreløpig oppsummering tyder på at opposisjonen er stor og voksende, men mangeslungen og svært dårlig organisert. Vi må se det som vår oppgave å lede og bygge ut denne opposisjonen.

Vi vurderer det sånn, at mulighetene for å gjøre NL til en kamporganisasjon er store på litt sikt hvis vi tar dette arbeidet alvorlig. Store deler av medlemsmassen synes grensen er nådd for lengst i viktige saker som lønn og leseplikt. Det blir vår oppgave å sørge for at disse standpunktene blir aktivt, målretta arbeid - ikke frustrasjon. Hvordan kan dette skje? Hvordan skal vi prioritere massearbeid på grunnplanet i forhold til tillitsverv på klubb-, fylkes- og landsplan?

NL-landsmøtenes forberedelser, organisering og avvikling synes å være et effektivt hinder for politisk kamp om linjene. I stedet drives det med kjøp og salg av standpunkter i korridorer og komiteer. Dersom vi skal ha noe håp om å endre dette på landsmøtet om to år, må det nok utarbeides en plan nå. Hvordan kan det skje?

Kari Lie & Co er en sak for seg. Hvordan jobbe fram en brukbar, alternativ ledelse?

Som et første skritt i oppbygginga av en landsfraksjon, innkaller vi nå ansvarlige i noen utvalgte distrikter/byer til møte i Oslo

18. - 19. februar 1984

for å diskutere bl.a. ovenfor nevnte påstander og spørsmål.

På samme møte vil vi forsøke å få plass til en diskusjon om problemene med flere lærerorganisasjoner som konkurrerer om medlemmene. Noen kamerater har meldt seg ut av Norsk Lærerlag og inn i Skolenes Landsforbund (LO). Hva skal være vår linje?

Vedlagte bekreftelse, med fullstendige opplysninger, må returneres i neste rutine.

Faglig utvalg

Lærermøte 18.-19.februar 1984

Dagsorden: forslag.

Lørdag

kl.1200 - 1300: Innleing om perspektivene på arbeidet i NL

kl.1300 - 1500. Diskusjon om hovedinnleinga

kl.1500 - 1600 Middag

kl.1600 - 1700 Innleing: Oppsummering av landsmøtet 1983

kl.1700 - 1900 Diskusjon om landsmøtet.

kl.1900 - ubestemt: Sosialt samvær

Søndag

kl.0900 -1000: Målsetting for arbeidet fram til landsmøtet 1985.

kl.1000 -1200. Diskusjon. Vedtak.

kl.1200 -1230 Pause

kl.1230 -1300 Valg av fraksjonsledelse

kl.1300 - 1330 Avsluttning.

Til pnkt.1,lørdag: Vedlagte innleing

Røde Fane nr.5-83,Kapitalens krisestrategi

Her kommer spørsmålet om forholdet til LO og Skolenes Landsforbund. Dette er to forskjellige saker. Vi må ta stilling både til samarbeidsavtalen SL som konkurrerede org.

NB! Oppmøtested til konferansen er vedlagt. NB!

Denne innledninga ble holdt på et Dokkakurs.

Vi ber DS gi denne innledninga til den kameraten
som skal på fraksjonsmøtet i Norsk Lærerlag i februar.

Bekkestua 2.11.83

Til deltakerne på Dokka-kurset 21-23.10 og andre interesserte.

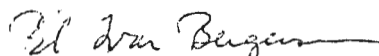
Vedlagt min innledning og litt tilleggsmateriell. Innledninga er trykt nokså uendra. Jeg har med andre ord ikke innarbeidet kritikk som jeg er enig i, eller forsøkt å rydde opp i uklarheter. Det får stå som det var. Noen få rettelser er likevel gjort under renskriving. Innledninga var ment som utgangspunkt for debatt og jeg håper fortsatt den kan fungere som det. Jeg har beholdt den muntlige formen, selv om jeg er klar over at det egner seg dårlig på skrift. Det er for meg et kapasitetsspørsmål.

Jeg gjør oppmerksom på at dette er et personlig notat, og ikke noe offisielt innlegg som står for kritisk gjennomsyn på alle punkter.

Hovedhensikten har vært å gjøre opp med det jeg mener har vært en feilaktig praksis fra AKPs side i skolepolitikk. Ordet "analyse" i tittelen må ikke forstås videre enn det.

Med dette håper jeg å få inspirert til debatt. Bruk Klassekampen og andre muligheter.

Lykke til.

Pål Ivar Bergersen

Skolen under borgerskapets diktatur.

Forøk på en ideologisk plassering av skolens stilling i samfunnet. Hva er revolusjonær skolepolitikk?

Begrensninger og muligheter

Jeg er AKP-er og har vært med i ml-bevegelsen siden starten. Jobbet i skolen siden 1968. Drevet fagorganisasjonsarbeid i 10-12 år. Mitt politiske liv har siden da vært preget av arbeidet i Norsk Lærerlag.

Det sier seg dermed selv at det er på det lønnspolitiske plan jeg stort sett har kjempet, - de rent pedagogiske sidene ved lærerlagsarbeidet (hvis noe sånt fins) har aldri vært noen viktig oppgave for meg. Dette preger meg antagelig. Det er på sett og vis paradoksalt at jeg med min bakgrunn skal forsøke å si noe om skolen under borgerskapets diktatur. Jeg har alltid følt at andre flinkere ideologer og pedagoger burde ta den jobben.

Vi har noen ganger i Bærum, forsøkt å avholde møter om disse sakene, men aldri fått noen til å innlede utenfra. Så fikk vi forsøke selv. Det jeg legger fram er noen av de problemstillingene vi reiste og som jeg har forsøkt å sammenfatte og utvikle til kurset.

Kort om disposisjonen:

Jeg skal først si enda noe mer om meg selv, om innledningens begrensninger. (I). Deretter tar jeg for meg eksempler på hva ml-bevegelsen sier og har sagt om skolen under kapitalismen gjennom programmene, og spørsmålet om det er viktig å plassere skolen ideologisk i samfunnet (II). Den tredje delen handler om borgerskapets behov for skolen og dets misbruk eller bruk av den. På samme måte: hvilke krav og behov har folk flest, særlig arbeiderklassen for skoleverket? Hva er bra og hva er dårlig i skolen sett fra arbeiderklassens side? (III). Deretter forsøker jeg å gå litt inn i skoledebatten og se forskjeller og likheter mellom Høyres og Arbeiderpartiets skolepolitikk og vårt syn i lys av denne "kampen". (IV). Tilslutt litt om hva jeg mener er våre og arbeiderklassens viktigste krav til skolen. Hva kan vi oppnå.

Innledinga er ikke gjennomarbeidet i formen. Noen gjentakelser og dårlig struktur må dere regne med.

I.

Hvorfor ble dette seminært noe av? Noe av bakgrunnen er vel at jeg tok meg den frihet å kritisere Hordaland RVs (HRV) skolepolitiske program (som ble sendt ut med kurs innkallingen, og som kan kjøpes fra RV). Kritikken lød på reformisme og illusjonsmakeri (Klassekampen 2.juni i år-1983, gjengitt lenger ut). Studieforbundet luktet blod, det så mulighetne til å få en lenge etterlengt konfrontasjon. Jeg føler meg litt usikker, fordi jeg foreløpig ikke kjenner HRVs reaksjon på kritikken.

Jeg vil gjenta og utdype polemikken her, men først: Jeg er hverken ekspert eller skråsikker. Jeg ønsker en debatt. Harde og bombastiske påstander fra min side er ikke uttrykk for annet enn ønske om å stille uenighetene skaprt. Jeg skal være den første til å gi meg hvis jeg blir overbevist om at jeg tar feil. Når jeg har pesisert dette kan jeg lettere "banne i kjøka" og kanskje si noe både om karakterer minstekrav og mønsterplan som vil virke som den reineste høyrepolitikk.

For ~~de~~ som trenger noen karakteristikker å spidde meg på, kan jeg opplyse at jeg pleier å bli beskyldt for å være dogmatisk, en beskyldning som sikkert er riktig.

Jeg har ikke muligheter for å snakke om annet enn grunnskolen, der min bakgrunn i sin helhet er fra ungdomstrinnet (med lang erfaring på 1-9-skole). Det er bare grunnskolen jeg snakker om i det følgende. Hensikten er å starte et analysearbeid. Kritikken av HRV er bare en liten del av dette.

Da skal jeg si litt om titelen. "Skolen under borgerskapets diktatur." Litt av en tittel. Høres vel ut som et gufs fra 1973 eller der omkring og bekrefter min egen påstand om at jeg er dogmatisk. Kunne jeg ikke kalt det Skolen under kapitalismen, eller som det sto i Klassekampen Skolen under borgerskapet? For det er jo det det handler om. Jeg valgte likevel titteån i nevnte variant, ikke for å provosere, men fordi jeg oppdager at vi som progressive har store illusjoner om skolen som nøytral kamparena mellom herskerklassen og oss kommunister eller progressive.

På et åpent møte vi hadde i Bærum ble det hevdet at skole var det eneste stedet der kampen ikke var avgjort. Alle andre arenaer behersket borgerskapet i kampen om folks meninger. Skolen var en fri øy under kapitalismen, der vi

hadde like store muligheter til å påvirke som det borgerskapet har. Ut fra dette ville hovedoppgaven bestå i å bevare skolen som en fri øy i samfunnet.

Jeg mener, som dere forstår at dette ikke holder, og jeg mener at selv om få av oss har påstått dette så klart som jeg refererte, så er mye av politikken og pedagogikken vår preget av det. F.eks. mener jeg denne grunnholdninga har lurt oss til å tro at hovedmotsetningen i norsk skolepolitikk går mellom arbeiderpartiets progressive, sosialistiske linje og Høyres bakstreverske, borgerlige skole. Etter mitt syn et feilspor, som trekker oss i galleretning og presser oss inn i snevre grenser for hva som er viktig å diskutere.

Spissformulering:

Denne politikken har for såvidt vært behagelig. Vi har gjort oss populære hos uklare "progressive" og SV-ere ved å kjempe som løver på Arbeiderpartiets side mot det blåsvarte Høyre. Vi har etter min mening gjort det ukritisk, UTEN EGEN ANALYSE, uten å legge samme politikk til grunn som vi gjør i andre spørsmål.

I hvilke andre politiske saker lar vi oss presse inn i en diskusjon der forskjellen mellom A og H er grensene? I nesten alle andre saker er vi mest opptatt av å påvise likhetene mellom A og H. De er begge borgerskapets partier, de utgjør den store alliansen. Mer om dette siden.

II.

Hva er skolen? La meg sitere Lenin fra "Staten og revolusjonen"

"I en demokratisk republikk, forteller Engels, utøver rikdommen makta si indirekte, men desto tryggere."

"En demokratisk republikk er det best tenkelige politiske skallet for kapitalismen."

"Vi må også merke oss at Engels er helt entydig når han kaller allmen stemmerett et redskap for borgermakta."

Men dette har vel ikke noe med skolen å gjøre, vil dere si. Skolen er ikke nevnt med et ord. Enig, men likevel tror jeg vi berører kjernen. Skolen er en demokratisk rett for alle, med tilsynelatende selvstendighet, et skalkeskjul for diktaturet, men derfor et desto bedre redskap for diktaturet.

Hva sier AKPs arbeidsprogram?

Så lenge borgerskapet har makta i samfunnet, vil utdanning og forskning først og fremst tjene deres klasseinteresser. Utdanningsinstitusjonene skal ikke bare formidle kunnskap, men også indoktrinere elevene og studentene i borgerskapets verdensbilde. Kunnskap og forskningsresultater som står i motstrid til borgerskapets interesser blir forsøkt undertrykt og tidd ihjel.

AKP(m-l) støtter lærere og elever som slåss for mer kunnskap om arbeiderklassens virkelighet og historie, og om folkene i den tredje verden. Kvinneundertrykking, propaganda for rasisme og nazisme må fjernes fra bøker og undervisning. Vi støtter forsøk på å gjøre undervisninga mer levende ved læring gjennom praksis og eksempler fra virkeligheten.

Gjennom de økonomiske nedskjæringene ødelegges universitetsansattes muligheter til å drive forskning, noe som igjen vil føre til at kvaliteten på undervisninga blir dårligere. Statens politikk er en trussel mot kunnskapsnivået i skolen og i høyere utdanning.

Dagens karaktersystem er urettferdig.

AKP(m-l) er for kunnskapsmåling i skolen. Men karaktersystemet vi har nå fungerer undertrykkende på mange vis: Det splitter elevene, setter et mindreverdighetsstempel på noen, og muliggjør meningssensur. Undervisninga blir ensidig retta inn på eksamen og prøver.

Lik rett til utdanning

I klassesamfunnet Norge er det i praksis ikke lik rett til utdanning.

Ikke så mye om vårt tema, kanskje, men grunnlaget er klart: klassekampen. At "Skolen er viktig både for sosialister og for borgerskapet, men vi har motstridende interesser." som det står i HRVs program. Bra!

Sosialistisk skoleforum, som nå dessverre er nedlagt, ga i 1975 ut en studiesirkel, som til tross for svakheter ligger langt over det vi presterer idag:

V. STATENS UTDANNINGSPOLITIKK

Utdanninga tilpasses næringslivets behov.

Staten og næringslivet har to hovedproblem når det gjelder skolen: For det første: Hvordan skal skolen gjøres billigere, hvordan skal merverdien av den totale kapital beskjæres minst mulig. For det andre: Hvordan skal skolen gis et innhold som i størst mulig grad tjener næringslivets (storkapitalens) behov?

Eller som ekspedisjonssjef i KUD, Kåre Tronsmo uttalte på en konferanse arrangert av Norsk Produktivitetsinstitutt: "Når vi skal skape en skole som best mulig tjener næringslivet, er den første forutsetning at vi vet hva næringslivet venter og krever av skolen. Det er derfor viktig at vi styrker kontakten mellom næringsliv og skole". Målsettinga var altså klar, og siden 1963 (da denne konferansen ble holdt) er kontakten og koordineringa mellom skole og næringsliv økt betydelig.

Vi viser i denne sammenheng til Erling Lars Dales bok "Skolereformene og næringslivet".

Billig arbeidskraft.

For å møte disse behovene fra næringslivet har sosialdemokratiet gått i spissen for reformer og nye undervisningsplaner. Siktemålet er som nevnt å få dekket behovet for arbeidskraft billigst mulig. Da behovene på arbeidsmarkedet vil variere med utviklinga i de til enhver tid mest profittskapende bransjer og næringer (jfr. oljebransjen), krever dette fleksibilitet i produksjonen av arbeidskraft. Det vil konkret si at de forskjellige skoleslag, de forskjellige fag og de forskjellige utdanningsnivåer vil kunne få en betydning som vil variere med konjunkturutviklinga. Fordi "betydning" her primært vil si tilførsel av ressurser (bygninger, læremidler, lærere, osv.), er dette ensbetydende med at utdanningsverket - også utdanningsverket - blir strukturrasjonalisert på næringslivets premisser.

For å harmonisere utdanningsverket vannrett (samordne forskjellige skoleslag) og loddrett (skape velsmurte overganger

Skolens innhold tjener næringslivet

Næringslivets grep om innholdet av undervisninga går fremst på spørsmålet om undervisningas anvendelighet og fleksibilitet, på arbeidskraftas evne til mobilitet.

Tidligere tiders (1920-30-åras) kapitalisme hadde behov for arbeidskraft med en viss konkret kunnskap. Det var forholdsvis stabile forhold m.h.t. produksjonsutstyr osv., den forholdsvis lave grad av monopolisering gjorde det mindre nødvendig å planlegge på lang sikt, og kapitalen kunne stort sett sikre utbygginga med arbeidskraft på et visst kunnskapsnivå.

Reformpedagogikkens krav om at elevene skulle få utvikle sine evner, interesser og anlegg, opplæring til sjølstendighet, samarbeid med andre elever osv. hadde et annet innhold på denne tida. Det innebar en fare for kapitalen. Datidas arbeiderklasse kan vel stort sett karakteriseres som mer bevisst, mer oppmerksom på utbygging og undertrykking. En realisering av de reformpedagogiske kravene da ville ha vært en trusel mot kapitalen. I dag passer den "radikale" reformpedagogikken for næringslivet. I dag har kapitalen andre behov. Den planlegger på lengre sikt, den trenger kontroll over tilgangen på kunnskap. Den trenger mobil arbeidskraft som ikke er lært opp til noe spesielt yrke. Den trenger arbeidskraft som kan flyttes ettersom investeringene flyttes dit hvor profittmulighetene er størst. Samarbeid, utvikling av evner og anlegg kan brukes til å fylle kapitalens behov for arbeidskraft som har lært å lære. I den grad dette reformpedagogiske prinsipp blir ensbetydende med "livslang omskolering" og intet mer, er det grunn til å rope et varsko. At dette også kan bli en trusel mot fagutdanninga og den styrke denne representerer vis-a-vis arbeidskjøperne, (for bare å nevne denne sida) gjør det ikke mindre alvorlig.

Innholdet i undervisninga går også på den mer direkte overføringa av den herskende klassens ideologi.

Den herskende klassen har behov for arbeidskraft som har lært en del dogmer når det gjelder hva som er "demokratisk" eller ikke, om hvordan problemer "løses" osv.

Jeg skulle gjerne tatt med flere smakebiter, men tida tillater det ikke. Jeg anbefaler en ny gjennomlesning for de som har heftet (jeg håper studieforbudnet kan kopiere, slik at dere får kopi av heftet sammen med denne innledninga).

Jeg har dessverre ikke fått tak i RUs nye skolepolitiske program (få tak i det når det kommer, det er i trykken), men jeg husker RU for noen år siden ga ut et hefte om karakterer i skolen (som RU da var mót). Her ble karakterene utropt som grunnleggende årsak til klasseundertrykkinga i skolen. Det var ikke kapitalismen, men karakterene som var problemets rot. Det var åpenbart feil. Det var nok å spørre om undertrykkinga manglet på barnetrinnet, - om klasseundertrykkinga ville forsvinne med karakterene.

De neste
side.

Her tror jeg at det kan være greit at dere leser min kritikk av HRVs program, fra Klassekampen. (selv om jeg muligens ikke kan stå 105 % innefor alt nå, så er jeg i hovedsak fornøyd med innlegget). Kopi vil dere finne på neste side.

Når dere har lest det mener jeg at dere har fått et inntrykk, dels av forvirringa, dels av motsetningene.

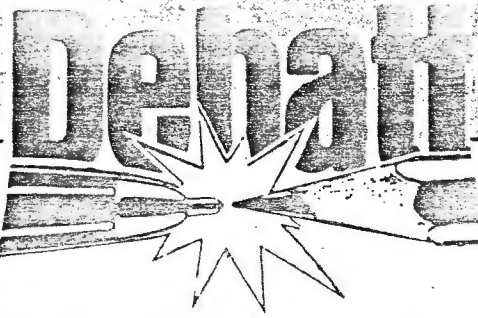
Er det nødvendig med en korrekt analyse av skolens plass i samfunnet. Jeg tror det, og jeg har vel allerede sagt noe om hvorfor. Uten en selvstendig analyse, blir vi lurt inn i endeløse diskusjoner som bare fungerer som lynavldere for klasseherredømmet.

Etter min mening var karakterdebatten en slik lynavleder.

Videre fører gal (eller ingen) analyse til gale krav til skolen, gal skolepolitikk. Da greier vi ikke å se vårt arbeid i skolen i perspektiv, det blir isolert fra vårt strategiske mål: kommunismen, evt. sosialismen. Vi forfaller til ren dagskravspolitikk.

Allment sett er vi kanskje enige i dette.

Så la oss forsøke, hvertfall å starte med å finne rammene for en analyse.

Innlegg i debatside må ikke være lengre enn ca. 500 ord; redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg. Innlegg må undertegnes med fullt navn og adresse, eventuelt abonnementsnummer. Signatur kan brukes i avisa. Innlegg som ikke kommer inn blir vanligvis ikke returnert. Redaksjonen oppbevarer ikke innlegg lengre enn fire uker.

Torsdag 2. juni
nr. 123

Skolen er borger- skapets redskap

HRVs grunnskoleprogram er et forsøk på å lage et helhetlig skoleprogram. Initiativet er utmerket, og legger et godt grunnlag for videreutvikling. Mange punkter i programmet er etter min mening meget bra, men grunnlaget er i beste fall uklart.

Hvilke krav skal vi stille til skolen? Hvilken plass har skolen i samfunnet? RV er del av en revolusjonær bevegelse. Vi ønsker at arbeiderklassen skal gjøre revolusjon og bygge sosialismen. Vår skolepolitikk må utvikles i dette perspektivet.

HRV ser skolen isolert fra samfunnet

Vi må slå fast at under kapitalismen er skolen et redskap for borgerskapet, og må være det. Skolen gjen-

speiler basis og er hverken løstrevet fra den eller overordnet den. HRV bygger ikke sin skolepolitikk på dette, men skriver: «Gjennom endringer i skolen kan vi være med å legge grunnlaget til forandringer i samfunnet til arbeiderklassens beste.» Uten å si at dette bare kan bli en underordnet mulighet, må det bli gærnt.

HRV har illusjoner om hva vi kan oppnå

Programmet innledes med følgende setning: «Skolen er viktig både for sosialister og borgerskapet, men vi har motstridende interesser.» Jeg savner en påvisning av at vi har forskjellige muligheter. Mener HRV at skolen er en nøytral kamparena, der klassene kan kjempe en likeverdig kamp?

«RVs langsiktige mål er å skape en kvalitativt bedre skole som bygger på arbeiderklassens ideologi, ikke på borgerskapets.» Jeg går ut fra at HRV mener dette bare kan oppnås under sosialismen, etter en revolusjon. I så fall må det stå, og jeg har ikke funnet det i programmet. Jeg har i det hele tatt ikke funnet revolusjon og sosialisme som målsetting for RV i programmet.

HRV stiller feil krav til skolen

Hovedkravet er vanskelig å se. Jeg ser to muligheter: 1. Få en skole som bygger på arbeiderklassens ideologi, 2. Få en skole som «trykker framtida» (formuleringen forekommer 3 steder).

Jeg mener vi skal stille krav til skolen i disse ret-

ningene, men tror ikke det kan være vårt viktigste krav.

Krav 2) ligner for mye på borgerlige politikeres krav om tilpasning og underordning. Jeg mener at de som i dag er elever ikke skal «trykke», men forandre framtida.

Mitt forslag til hovedkrav til skolen må bli:

Skolen må formidle de kunnskapene borgerskapet

sitter med (og på) best mulig til elevene.

Dersom arbeiderklassen skal lage revolusjon, dersom de under kapitalismen skal kunne slåss mot en overmektig fiende, må de ha et felles kunnskapsnivå, mest mulig i samsvar med virkeligheten. Borgerskapet er i forfall, kapitalismen råter. Herskerne er derfor i dag interessert i å fortie, forvrenge og mis-

Grunnskoleprogrammet til Hordaland RV gjør den feilen å se skolen isolert fra resten av samfunnet, mener innsenderen.

bruke kunnskap. De jurer om historia, om motsigelser i samfunnet, om framtida og skolerer elevene bare for egne behov.

Pål Ivar Bergersen, lærer

III.

Hva ønsker borgerskapet å bruke skolen til? Hvordan fungerer skolen som borgerskapets redskap?

Skolen gjenspeiler samfunnet og skal dekke borgerskapets behov på flere områder. La meg nevne noen (hverken utfyllende eller prioritert):

a: Skolen skal lære elevene borgerskapets livssyn, pengemaktas ideologi. Noen stikkord:

-Kristen formålsparagraf, kristendomsundervisningas særstilling.

-Samarbeidsideologi: "vi er alle i samme båt".

-"Sin egen lykkes smed". De som får dårlige karakterer/jobber (eller ingen) er late.

b: Skolen skal være sorteringsmaksin for arbeidskraft og ledighet. Noen stikkord:

-Lære elevene et minimum av ferdigheter, løsrevet fra sammenhenger.

-Frata elevene selvtillit og evnen til kritisk tenkning.

-Legge grunnlaget for smertefritt bytte av arbeid flere ganger i løpet av livet.

c: Skolen som oppbevaringsfunksjon for å skjule arbeidsløshet (føyd til etter kurset).

d: Undertrykke arbeiderklassen og samtidig skape illusjoner om demokrati og likhet.

Samtidig som de vil oppnå dette og mere til, skal skolen koste minst mulig.

La meg forsten ta med en til:

e: Utdanne framtidens ledere, slik at de lærer å herske og undertrykke.

Samfunnet har endret seg sterkt, særlig etter ca. 1960.

Borgerskapet trenger en annen skole enn før, som bedre ivaretar deres behov. Det ble Arbeiderpartiet som skulle gjennomføre omleggingen. De valgte, lurt nok, å kle politikken i radikale fraser, og vi ble langt på vei lurt, - etterhvert.

Vi var nemlig skeptiske til å begynne med, så farene. Det var da den såkalt "grunnleggende karakterdebatten", med skille mellom de "progressive" karaktermotstanderne og de "reaksjonære" tilhengerne kom og avsporte vår kamp mot omlegging av skolen etter borgerskapets behov.

Det ble etterhvert umulig å mene noe negativt om Mønsterplan-
en uten å bli stemplet som reaksjonær. Og,- endringene
gikk gatt igjennom, både A og H kunne gni seg i hendene.
Borgerskapet fikk det som det ville.

Vi har vært lite flinke til å konkretisere hva som er endret
i skolen de siste årene. Vi snakker om "alle de nye oppgav-
ene skolen skal ta seg av", uten å si hvilke de er, og
hvilken klasse de tjener. Her har vi en viktig oppgave, både
for å slå tilbake polititernes krav om at vi, som andre
arbeidstakere må rasjonalisere (det er jo det vi har gjort)
og for å kunne beskrive og forstå borgerskapets tilpasnings-
dyktighet. Jeg rekker ikke mer enn korte stikkord her.
(Jeg har sendt en artikkel til Norsk Skolebald om dette, som
forhåpentligvis kommer i november 1983).

Men altså, noen stikkord:

- Integreringen uten tilstrekkelige ressurser.
 - Mønsterplanens og skolelovens krav om om individuelt til-
passet undervisning, i store klasser.
 - 11 obligatoriske emner, tildels ikke behandlet i lærerbøker.
 - Ikke pensum. Det betyr behov for tilleggslitteratur og
materiell lærene tildels må lage og kopiere selv.
 - Krav om at læreren holder seg orientert om alle viktige
debatter og nyheter.
 - Samarbeidsorganene.
- osv. osv. osv.

Mye av dette er bra, men det har gitt oss nye oppgaver, og
disse gjenspeiler etter min mening, borgerskapets endrede
behov.

Jeg syns "integreringen" illustrerer godt, både borgerskap-
ets behov (spare penger), og hvordan de fikk oss til å svelge
det. La meg knytte det til en kritikk av HRVs program.

På side 12 ønsker HRV en avvikling av spesialskoler. Forsåvidt
et greit standpunkt, med det står ikke noe der om at det
forutsetter en kraftig økonomisk opprustning av grunnskolen.
Dette kravet stilles først på side 15. Når denne forutset-
ningen ikke blir en del av argumentasjonen, blir kravet
et "progressivt" krav av den typen arbeiderpartiet har vært
så flinke til å stille, uten at det følges opp med nødven-
dige ressurser. Slik har Arbeiderpartiet i en årrekke lurt
progressive lærere.

Hvorfor trenger arbeiderklassen skolen? La meg i rå form presentere det jeg mener er hovedkræet, og dernest kritisere det jeg oppfatter som HRVs krav (her blir det dels gjentakelser, dels utdyping av kritikken fra artikkelen i Klassekampen):

VÅRT VIKTIGSTE KRAV TIL SKOLEN MÅ VÆRE AT DEN BEST MULIG FORMIDLER KUNNSKAPER TIL ELEVENE.

Vi ønsker en revolusjon. For å få til det trengs kunnskaper. I dag er det borgerskapet som sitter med (og delvis på) kunnskapene. Samfunn har opp gjennom historien samlet en anseelig mengde kunnskaper og ferdigheter. Elevene, særlig den fra arbeiderklassen, må tilegne seg disse SOM KLASSE, for å kunne bekjempe borgerskapet. Selvsagt er ikke dette nok, men det er dette vi må kreve av borgerskapets skole.

Skolen kan ikke lære arbeiderklassen å lage revolusjon, men den kan gi noe av grunnlaget. Den kan til en viss grad (og dels takket være Mønsterplanen) lære elevene litt om arbeiderklassens historie og ideologi. Det skal vi selvsagt kreve at skolen gir. Men den kan aldri bli et redskap for proletariatet. Skolen er herskenes redskap enten vi liker det eller ikke.

Vi liker det ikke. Derfor må vi styrte borgerskapet og skape et samfunn for arbeiderklassen og flertallet av folket. I dag har et borgerskap i forfall og nedgang interesse av å jule om samfunnet. Viktige sider forties, viktig kunnskap forvrenges og misbrukes.

Hvilke krav stiller HRV til skolen?

En type formulering går igjen tre steder i programmet, og er det mest programmatisk kravet til skolen jeg har funnet:

"Vi må hjelpe ungdommen til. kunnskaper, slik at den kan arbeide for en anstendig framtid." (side 3)

"Oppveksten til mange barn og unge er preget av angst og usikkerhet for hva framtiden vil bringe. Barn og ungdom trenger kunnskaper som de kan bruke i kampen for å trygge framtiden kanskje mer enn noen gang tidligere." (side 4) og

"SKAL VI HEVE KUNNSKAPSNIVÅET FOR ARBEIDERKALSSSENS UNGER, MÅ VI KNYTTE UNDERVISNINGEN TIL ELEVENES EGEN KAMP FOR TRYGGING AV FRAMTIDEN." (side 6, store bokstaver som i originalen).

Det er dette med "trygging av framtiden" som blir, i beste fall meningsløst under kapitalismen, og det står ikke noe om at sosialismen er en forutsetning. I verste fall er dette bare å slå fast, i likhet med kapitalistene, at skolen skal lære elevene å tilpasse seg samfunnet på best mulig måte (les: underordne seg).

Men det er mulig å tolke HRV slik at de har et annet hovedkrav til skolen:

"Gjennom endringer i skolen kan vi være med å legge grunnen til forandringer i samfunnet til arbeiderklassens beste." (side 1)

Dette synes jeg er blåøyd og reformistisk. Det ser ut som om HRV mener at arbeiderklassen og borgerskapet stiller likt i kampen om skolen.

"Skolen er viktig både for sosialister og borgerskapet, men vi har motstridende interesser." (side 1).

Uten å slå fast at påstanden er unntaket må dette bli feil. Det siste sitatet er ikke et hvilket som helst sitat, det er innledningssetningen til hele programmét. Jeg savner en påvisning av at vi ikke har like stor muligheter som maktas klasse.

HRVs ønske om at skolen skal bli et redskap for arbeiderklassen kan føre til at det stilles snevre, "økonomistiske" krav til skolens innhold: Nærmiljø, arbeiderklassens nære historie, kontakt med arbeidslivet blir da viktige krav (og det mener jo jeg også det er), men: Kunnskaper om fjern historie, andre land, den 3.verden blir da mindre viktig, og borgerskapets historie blir kanskje ikke viktig i det hele tatt?

Jeg skal ikke gå i detaljer på hva jeg mener er bra i dagens skole. HRV har skrevet mye om hvordan man skal drive en så bra skole som mulig idag, og det meste av dette er jeg enig i. Kontakt med nærmiljøet og undervisning i arbeiderklassens historie er viktig og det er anledning til å drive med dette idag. Det må vi benytte oss av så lenge det er lov, må må kjempe for å beholde denne muligheten. Denne siden ved Møsnterplanens retning synes jeg er bra.

IV.

Hva er forskjellene og hva er likhetene i skolepolitikken til de store partiene A og H?

Forskjellen ligger etter min mening i taktikken. De har samme mål: en skole som best mulig tjener borgerskapet. Forarbeider til nye lover og fagplaner fra 1969 og utover viser stor og grunnleggende tverrpolitiske enighet om mål og midler fra "ansvarlige" partiers side.

Forskjellene har kommet etterhvert innafor begrensede taktiske vurderinger og er dels betinget av reell uenighet, dels av behov for å tilfredsstille forskjellige velgergrupper og dels av behovet for å få debatten bort fra de felles målene, hensikten med omleggingene.

Våre spørsmål blir da: Er disse diskusjonene viktige? Er det alltid A som har rett når de er uenige? Hva fører de forskjellige syn til?

Jeg har berørt karakterdebatten og mønsterplanen. La meg nå ta eksemplet "kjernestoff"/"minstekrav". Det er blitt så vanskelig for progressive å mene noe annet enn "radikale" meninger om dette, at jeg nesten ikke tør gå løs på problemet uten å slå fast at jeg slett ikke er sikker her. Høyre går inn for minstekrav, de progressive går mot.

1) Er denne diskusjonen viktig? Ja, jeg tror det. Men, etter min mening er det ikke av de mest grunnleggende, og jeg mener at vi ikke kan trekke riktige konklusjoner uten et solid og selvstendig grunnlagsarbeid.

Pensum var lenge i pakt med borgerskapets krav til skolen. Det var et av de viktigste redskapene for å få gjennom deres syn. Krav om større frihet kom fra progressive som et ledd i forsøket på å bringe skolens innhold nærmere arbeiderklassens behov. Kravet om frihet fra pensum, minstekrav o.l. har således en historisk progressiv bakgrunn. Jeg må si jeg er imponert over As bruk av denne engang progressive politikken for å få gjennom borgerskapets nye behov for fleksibilitet, for flyttbare og lydige arbeidstakere. La oss innrømme at etter noen få års klarsyn (den nye skolepolitikken ble jo kjørt gjennom i hele det vestlige Europa, særlig i videregående skoler, og under store protester) ble vi presset til å ta stilling: progressiv eller reaksjonær. Vi mistet vårt eget fotfeste og ble redskap for den tilpassede og tilpassende skolestrukturen.

Det vi ofte glemmer, tror jeg, er at H på denne tiden reagerte lite på de nye "signalene". H støttet de nye tankene.

Det var da høyrevelgernes egen unger ikke lenger behersket de samme kunnskapene som far og mor, at H fant ut at utviklinga var gått for fort. De fikk dessuten et valgkamppoeng mot A: For kunnskaper, mot et "sted å være", for "de gamle kvalitetene", mot oppløsningen.

- 2) Er det A som har rett? Jeg mener nei. Er det H da? Jeg mener igjen nei. De vil begge mele borgerskapets kake. Vi bør ta A for at de fratar elevene kunnskaper, vi bør ta H for at de vil gi elevene kunnskaper ut fra sine behov. Det er politisk vanskeligst å angripe A for oss. Men det er minst like viktig som å angripe H.

O.K. Her innrømmer jeg gjerne at jeg er på gyngende grunn. Jeg innrømmer at vi mangler undersøkelser. Jeg veit ikke selv hvilke krav vi bør stille til skolens innhold, jeg klarer ikke å skille godt nok mellom innhold og form/metoder. Jeg ser heller ikke sammenhengen godt. Her står en viktig oppgave foran oss. Uten at vi løser den, greier vi ikke å kritisere A uten å havne i spenn med H. Vi greier ikke å kritisere H uten å havne i lomma på A. Resultatet blir det samme: borgerskapet innkasserer seiren.

- 3) Hva fører de forskjellige syn til? Bare kort: Etter min mening har den teoretiske diskusjonen mellom A og H liten praktisk betydning for utviklinga av skolen. Det er kapitalismens iboende behov og motsigelser som objektivt vil vil gjenspeile seg i skolens reelle utvikling. Vi ser det klart idag. Borgerskapet må ofre mange av sine ideelle krav til skolen, fordi sparebehovet har blitt overordnet flere av de andre behovene. Planene blir ord;- valgkamp.
- Betyr dette at vi skal gi opp? Skal vi registrere at vi har hatt illusjoner og overlate til borgerskapet og den såkåtte "utviklinga" å bestemme skolens framtid?
- Nei, vi skal slåss for skolen, for en så god skole som mulig, en skole som gir elevene et grunnlag for å forandre samfunnet.
- Det leder over til siste del.

V.

Hvilke krav er de viktigste idag, dersom vi:

- a) Godtar HRVs målsettinger ("arbeiderklassens skole" eller "trygge framtida")
- b) Godtar mitt mål (lære bort det borgerskapet kan lære bort)?

Godtar vi en av HRVs mål blir skolens innhold viktigst, - den pedagogiske kampen i skolen. Da må vi stille offensive krav.

Godtar vi min målsetting, blir det viktigste kravet idag å hindre nedbygging av skolen som kunnskapsformidler, - altså ikke pedagogikk, mne statsbudsjett, = en defensiv kamp.

Men for all del, -det er ikke snakk om "enten eller". Det er snakk om hv a som er viktigst, det er snakk om begge deler og det er endelig snakk om prioriteringer av kreftene og om raskt å kunne skifte når forholdene krever det.

Jeg har villet være hard mot "radikalismen". Jeg har vært, håper jeg har mot lettvinne "progressive" løsninger, der vi klamrer på kulturradikalere og deler av A istedet for å utvikle en egen politikk.

Vi har dratt på illusjoner og "digget" dem. De har blitt alibiet vårt: vi er ihvertfall uenige med høyre. Vi har glemt klassekampen, vi har glemt borgerskapets sukra, men like reelle diktatur.

Vi har i andre sammenhenger unngått slike feller. Vi avslører enheten mellom A og H i de fleste politiske spørsmål, - ikke i skolesaker. Hvorfor?

En åpenbar grunn er at skolen er det kanskje mest demokratiske gode vi har, og at retten til skolegang for alle er kjempet fram av arbeiderklassen. Få land kan vise maken og vi må innrømme at borgere har vært flinke til å gi skolen et skinn, ja en tjukk pels av frihet, likhet og brorskap.

En annen grunn er lærernes klassesilhørighet, eller retttere sagt mangel på sådn. Vi vakler på politikken fordi vi står mellom klassene. Vi er "klasseløse", mellomlag, dvs. at vi som gruppe vakler alt etter styrkeforholdet mellom klassene. Borgere har makta. Presset fra dem, på oss, preger oss langt mer enn presset fra arbeiderklassen, som er demoralisert og satt utenfor av "sine" ledere.

La meg slutte med å si at utviklinga ikke gir oss mulighet til å la være å velge side. Framtidig proletarisering av yrket gir oss et grunnlag for å velge arbeiderklassen og revolusjonen, men det kommer ikke av seg selv, det kommer ikke uten kommunistenes bevisste kamp. Vi må stille oss som mål å bli bedre ledere for mellomlagenes vei til arbeiderklassen og sosialismen. Det krever en riktig analyse. Skal vi begynne?

Det krever først og fremst et oppgjør med vår skolepolitikk de siste årene. La oss kaste frasene, "radikalismen", la oss bli konkrete og la oss bruke vårt grunnsyn, marxismen til å få en bra, riktig og våken skolepolitikk.
